

ศักยภาพของรายการวิทยุเพื่อชุมชนในการพัฒนาการสื่อสาร
แบบมีส่วนร่วมของชุมชน
กรณีศึกษา : รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”
ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง

ณวีวรรณ พงศ์มาศ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตรรัฐกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2549

ISBN 974-671-415-5

**Potential of community radio program in development
for community participation
case study : a radio program “Tai Fah Sri Karm”
radio broadcast station of Thailand
Rayong Province**

Charvewan Pongmas

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts (Communication)
Department of Business Communication,
Graduate School, Dhurakij Pundit University**

2006

ISBN 974-671-415-5

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยชิ้นนี้ถูกล่วงไปด้วยดีด้วยความกรุณาจากเจ้าหน้าที่สถานีวิจัยกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง และพนักงานสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณผู้ที่มีความกรุณาดังนี้

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ที่ได้เสียสละเวลามาร่วมเป็นกรรมการสอบ และให้คำแนะนำรวมทั้งชี้แนะสิ่งต่าง ๆ จนผู้วิจัยสามารถจัดทำงานวิจัยชิ้นนี้ได้สำเร็จ อันประกอบด้วย อาจารย์อรุณ งามดี ประธานกรรมการ รศ.ดร.ปาริชาติ สถาปิตานนท์ กรรมการ และ

ผศ.ดร.กุลทิพย์ ศาสตระรุจิ กรรมการ โดยมี ผศ.ดร.อุษา บิ๊กกินส์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่เสียสละเวลาอย่างมากในการให้คำปรึกษา พร้อมทั้งช่วยตรวจงานอย่างละเอียดรวม ทั้งแนะนำสิ่งที่ดี ๆ มีประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์นี้

ท่านทั้งหลายที่มีชื่ออยู่ในบทต่าง ๆ ของงานวิจัยชิ้นนี้ และในบรรณานุกรมผู้ซึ่งได้ให้ข้อมูลและจุดประกายความคิดหลายอย่างให้แก่ผู้วิจัย

ท่านพีระวัฒน์ รุ่งเรืองศรี ผู้อำนวยการสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด และคุณธิปปภาส สมุทรธา เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม” ผู้ซึ่งให้ความอนุเคราะห์ประสานงานจนทำให้ผู้วิจัยได้พบกับผู้นำชุมชนในชุมชนต่าง ๆ และชาวบ้านระดับรากหญ้าที่มีแนวความคิดใหม่เกี่ยวกับรายการวิทยุเพื่อชุมชน อันเป็นที่มาของนันททัศนคติทั้งหลายที่ได้ถ่ายทอดลงในงานวิจัยชิ้นนี้

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยชิ้นนี้คงจะเริ่มทำให้การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) มีแนวคิดว่าให้ภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมจัดรายการและดำเนินงานในรายการวิทยุเพื่อชุมชนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชาวบ้านในชุมชนรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดได้มากยิ่งขึ้น ในอนาคต

หากวิทยานิพนธ์ที่ได้ก่อให้เกิดคุณค่าต่อผู้ที่สนใจ และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงาน ของรัฐ ผู้วิจัยขออุทิศความดีทั้งหมดแด่บุพการี ครู อาจารย์ และผู้มีบุญคุณต่อวิทยานิพนธ์นี้ทุกท่าน

ฉวีวรรณ พงศ์มาศ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๘
กิตติกรรมประกาศ.....	๙
สารบัญภาพ.....	

บทที่

1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 ปัญหาในการวิจัย.....	5
1.3 วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	5
1.4 นิยามศัพท์.....	5
1.5 ขอบเขตการวิจัย.....	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
1.7 กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	7
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 แนวคิดวิทยุชุมชน (Community Radio).....	9
2.2 แนวคิดการบริหารจัดการวิทยุชุมชน (Radio Managements).....	12
2.3 ทฤษฎีการสื่อสารเพื่อชุมชน (Community Communication Theory).....	18
2.4 ทฤษฎีการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (Participatory Communication Theory).....	24
2.5 แนวคิดรูปแบบและเนื้อหารายการวิทยุเพื่อชุมชน (Styles and Contents of the radio program).....	29
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	34
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	38
3.1 รูปแบบการวิจัย.....	38
3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ.....	38
3.3 วิธีการเก็บข้อมูล.....	39

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.4 ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล.....	42
3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	42
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
3.7 การนำเสนอข้อมูล.....	44
4. ผลการวิจัยรายการวิทยุเพื่อชุมชน.....	45
4.1 โครงสร้างการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน.....	45
4.2 รูปแบบและเนื้อหาของรายการวิทยุเพื่อชุมชนของจังหวัดระยอง.....	63
4.3 แนวทางการพัฒนารายการวิทยุเพื่อชุมชน.....	75
5. สรุปและข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	82
5.1 ผลการวิจัยสรุป.....	82
5.2 อภิปราย.....	90
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	93
บรรณานุกรม.....	96
ภาคผนวก.....	98
ประวัติผู้เขียน.....	176

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดรายการวิทยุเพื่อชุมชน.....	8
2.1 โครงสร้างการบริหารงานวิทยุกระจายเสียงชุมชน.....	13
2.2 องค์ประกอบของสื่อ S M C R	22
4.1 วัตถุประสงค์ของสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด.....	47
4.2 โครงสร้างการบริหารจัดการ	
สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง.....	52
4.3 โครงสร้างคณะกรรมการบริหารจัดการ	
รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม”	54
4.4 โครงสร้างการบริหารจัดการ รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม”	
ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง.....	55
4.5 ขั้นตอนก่อนการผลิตรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม”.....	60
4.6 ขั้นตอนระหว่างการผลิตรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม”	61
4.7 ขั้นตอนหลังการผลิตรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม”.....	62
4.8 รูปแบบรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม”	64
4.9 ผังเนื้อหารายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม”	72
4.10 Script รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม”	73
4.11 แผนภูมิเปรียบเทียบรูปแบบและเนื้อหา	
รายการวิทยุเพื่อชุมชน จังหวัดระยอง	74
5.1 สรุปโครงสร้างการบริหารจัดการ รูปแบบและเนื้อหา	
วิธีดำเนินงานรายการวิทยุเพื่อชุมชนในอนาคต	83